

PANUN pakinoita

KUNNALLISTA KULTTUURIMIELTÄ. Kirjoitinpa nimenomaan kunnallista, mutta olisin tietysti yhtä hyvin voinut kirjoittaa kunnollista, sillä jos olisi esimerkiksi kunnallista kulttuurimielttä, olisi myös kunnollista. Menemällä itseemme me, itse kukin mikä minkin kunnan kunnon jäsen, kuitenkin voimme todeta, että kunnallinen kulttuurimieli usein loppuu siihen, missä kansakoululain asettamat veloitukset loppuvat. Kaikin kokomin, on sitä kyllä siinäkin ja joillekin kunnille enemmän kuin tarpeeksi, jos kohta on sellaisiakin kuntia, maalaiskuntiakin, joissa tehdään ja uhrataan muutenkin kuin lakimääräiset.

Mutta pysytäänä Oulussa, jossa tätä painetaan. Sain keväällä käsiini pariin lehtileikettä, joissa kirjoitetaan kovasti kunnallisesta kulttuurista, kulttuurimielestä olletikin, mutta enimmäkseen kunnottomasta.

Kummassakin, alakertapakinassa niinkuin pääkirjoituksessakin, todetaan, että tasavallan kaupunkien kulttuuritahto, noin keskivertona, on alapuolella kaiken arvostelun. Joitakin poikkeuksia on, mutta monta niitä ei ole, ei niitä löydä Lahti-lehden alakerrankirjoittaja paremmin kuin vanhan ja kunnianarvoisan Porvoon Borgäbladetin pääkirjoittajakaan. Porvoonlainen mainitsee kuusi kaupunkia, jolloin hän ottaa huomioon mm. Hä-

meenlinnan, Kemin ja Vaasan varaukset taidemuseoilleen, mutta päätyy valittamaan oman kaupunkikuntansa kulttuurimiehen puutetta.

Tarkoitukseni ei ole tämän teeman puitteissa ryhtyä kenenkään kesälomarauhaa rikkomaan ja käydä suoraan hyökkäykseen kunnan kaupunki-Oulua vastaan, mutta »kesäkuumista» huolimatta sopinee hieman verestää omaa ja toisten muistia. Tapahdukoon tämä tavallista sovinnollisemmassa sävyssä jo senkin takia, että nimimerkillä niinkuin monella muullakin on nyt loppujen lopuksi mahdollisuus kesälukemisenaan pitää sellaistakin opusta kuin Oulun kaupungin historia II. Ei tarvitse kenenkään nuoren toimittajan enää tuskailla, niinkuin tässä takavuosina vielä, että »kun se Virkkunenkin kuoli», eikä näytä haluavan tuohon kuolemiseen vedota enää OULUKaan. Professori Aimo Halilan tutkimustyö on virstanpylväs niin hänen kuin kohteena olevan kaupunkikunnan elämässä. Kulttuurimielttä on riittänyt myös Oulun Orkesterin ja Oulun Teatterin, vieläpä jossain määrin myös Oslon edustuksessa kunnostautuneen Oulun Laulunkin työtä kohtaan, huomattavimmat kunnalliseen tukeen turvautuneet sivistystyössä ahertavat yhteisöt mainitakseni.

Mutta mutta...

Nuo eteläiset lehtikollegat puhuvat paljolti juuri kuntien suhteesta kuvataiteisiin ja siihen tuleekin jo Oulun osalta mutta isolla ämmällä. Kun kolleega Kalevassa äskettäin ihmetteli tätäkin puolta ainakin patsaitten ja pystien osalta, niin jääköön tästä yhteydestä. Keväällä sitäpaitsi käytiin tässä lehdessä melko selvästä keskustelua taiteesta yleensä jos vähän erikseenkin. Eräät liikelaitokset ovat äskettäin antaneet hyviä esimerkkejä muille liikelaitoksille niinkuin yksityisillekin asettamalla näkyville paikoille hyvää taidetta. Oululta odotamme nyt lähinnä seuraavana toimenpiteenä sopivaa huoneistoa jonkun uuden (ja lähiaikoina valmistuvan) julkisen rakennuksen yhteyteen taidemuseon työssijaksi, joko sitten sellaisen, jonka kaupunki perustaa ostamalla siihen muutamankaan teoksen tai sitten siltä varalta, että Oululle vielä kerran tarjottaisiin jo valmis kokoelma, jotta olla hyvä ja aloittaa tuolla. Pohjois-Pohjanmaan historiallinen museo, tämä Oulun Ainolan museo, on jo tämän kesän aikana antanut kauliini esimerkiksi järjestämällä suojiinsa vanhoja arvokkaita taideteoksia.

Alkukesästä jakoi pääkaupunki taiteilija-apurahoja, joista pääsi osalliseksi entisistä oululaisista ainakin Merikosken ja lyseon kasvatti Matti Hälli. Tampereella tällaisella jaolla on jo joltitsemkin perinteet ja jaettu summa tänä vuonna oli 4½ miljoonaa markkaa. Matkusti kyllä

Oulustakin vuosi, pari sitten eräs ansioitunut teatteritaiteilija ulkomaille, mutta onko tänä vuonna kukaan oululaisnäyttelijä saanut kaupungiltaan opintomatka-avustusta tai onko joku taidemaalari käynyt Pariisissa, (jos se nyt on Pariisi se ainoa autuaaksi tekevä) tai muualla! Entäpä sitten Oulu ja kirjallisuus! Hieman synkkä luku jo senkin takia, etteivät kirjailijat täällä pysy, jos nyt ei ole moni yrittänytään pysyä. Tietääkseni kaupungissa työskentelee yksi ainoa mies, joka kuuluu (tai ainakin olisi oikeutettu kuulumaan) Suomen Kirjailijaliittoon. Sanoo yksi! Kuuluu sattuneen keväällä, kun Agapetus vieraili Oulun Teatterikerhossa, että hän, mainitun kirjailijaliiton herra puheenjohtaja, oli kysellyt oululaista kirjailijaa puhuteltavakseen. Isännät olivat hieman ängkyllelle (vaikkei minun tietääkseni ainakaan se silloinen pääsiantä ole eläissään änkyttänyt), että tuota noin, vaan tuolla niitä olisi Oulunsalossa kaksikin! Niinpä olisi ollut ja Hailuodossa yksi ja Piippolassa ja Kuusamosa ja...

Eihän suinkaan ole jonkun kaupungin vika, ettei sillä ole veronmaksajina kirjailijoita, mutta sillakin uhalla, että kirjailijaksi rupeava ruvettuansa täältä lähtee, voisi kaupunki yrittää sanataidetta kannattaa ja sen harjoittajia kiihoittaa. Lie jo pari vuotta siitä, kun jaettiin palkinto »parhaasta oululaisesta teoksesta». Eikö siitä jakelusta tullutkaan jokavuotista tai edes määrääkaista? Siihen saakka,

kunnes kaupunki varaa määräsunnan kutakin vuotta varten taiteilija-apurahoiksi, pitäisi vuosittain jakaa ainakin yksi palkinto tai kehoitusraha kirjailijoille, yksi tieteellisen työn harjoittajille, ostaa esimerkiksi yksikään arvokas taideteos tulevaa kaupungin taidemuseota varten, jos nyt sitten muiden taiteen alojen (tai sen edustajien) katsotaan saavan edes jotain alan yhteisöjen saaman tuen välityksellä. Tai — mitä kirjallisuuteen tulee — vaihtoehtoisesti: Jaettakoon esimerkiksi joka toinen vuosi apuraha oululaiselle kirjailijalle, joka julkaisee parhaan runo-, novelli-, lastu- tai pakinakokoelman, romaanin tai näytelmän (tai saa kokoillan näytelmän parrasvaloihin), käsitelkseen teos mitä aihetta hyvänsä, tai — vielä vaihtoehtoisesti — maakunnassa työskentelevälle henkilölle, joka julkaisee jonkun edellämämainituista Oulua kuvaavana tai käsittelevänä. Asian tuntijajurylle jäisi ratkaisuvalla eikä palkintoa olisi pakko jakaa, jos esim. lautakunta ehdottaisi jaon lykättäväksi seuraavaan vuoteen. Julkinen sana pitäisi sitten kyllä huolen siitä, että jury kuuntelee omantuntansa ääntä.

Alkoon tämä olko mikään patenttiläke-ehdotus yksinomaan Oululle tai yleensä kaupunkikunnalle!